

Coöperatie Laatste Wil verliest zaak tegen de staat: verbod op hulp bij zelfdoding blijft gehandhaafd

De Nederlandse staat mag het verbod op hulp bij zelfdoding handhaven. De rechtbank Den Haag oordeelde woensdag in een schriftelijk vonnis dat die handhaving niet onrechtmatig is. Daarmee heeft Coöperatie Laatste Wil (CLW) de zaak tegen de staat verloren.

Haro Kraak 14 december 2022, 12:14

Leden van de Coöperatie Laatste Wil (CLW) voor het Paleis van Justitie in Den Haag, bij aanvang van het proces tegen de Nederlandse staat. Beeld Arie Kievit / de Volkskrant

‘Dat is teleurstellend’, reageert Tim Vis, de advocaat van CLW. Hij ziet ook een hoopvol teken in het vonnis. ‘Voor eerst is door een rechter onomwonden erkend dat een mens zelfbeschikkingsrecht heeft.’

Samen met 29 mede-eisers heeft Coöperatie Laatste Wil (CLW) de staat gedaagd om af te dwingen dat Nederlanders op waardige wijze een einde aan hun leven mogen maken. Dat is nu niet mogelijk, zeggen zij, en dat is in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Eerder waren vergelijkbare zaken succesvol in Duitsland en Oostenrijk.

In Nederland is hulp bij zelfdoding een strafbaar feit, waar een celstraf van maximaal drie jaar op staat. Wel kan een arts via de euthanasiewet een uitzondering krijgen op het verbod, als een patiënt uitzichtloos en ondraaglijk lijdt en vrijwillig en weloverwogen besluit te willen sterven. De CLW wil niet dat mensen afhankelijk zijn van een arts om in aanmerking te komen voor een waardig levenseinde, en wil een laatstewilmiddel breder toegankelijk maken.

Vonnis

De conclusie die de rechtbank nu trekt op basis van het EVRM is dat 'eenieder het recht heeft om te beslissen op welke wijze en op welk moment zijn leven wordt beëindigd, op de voorwaarde dat die persoon in staat is vrijelijk zijn wil te bepalen en daarnaar te handelen'. 'Helaas volgt daar niet uit dat de huidige wetgeving rond hulp bij zelfdoding en euthanasie moet worden aangepast', zegt Vis. 'De status quo blijft dus behouden.'

De staat is verplicht het leven van burgers te beschermen. Dit betekent volgens de rechtbank ook dat de staat zoveel mogelijk moet voorkomen dat kwetsbare personen in een opwelling hun leven beëindigen. Dankzij de bestaande euthanasiewetgeving is er volgens de rechtbank een goede afweging van de belangen gemaakt: enerzijds het beschermen van kwetsbare personen tegen zichzelf en anderzijds de mogelijkheid om op een waardige manier uit het leven te stappen.

De rechtbank erkent, verwijzend naar de 'schrijnende verhalen' van de 29 mede-eisers, dat het in de huidige regeling niet voor iedereen mogelijk is om vrijwillig en weloverwogen het eigen leven te beëindigen en dat een groep dus 'tussen wal en schip' valt. Toch is het zelfbeschikkingsrecht over het eigen levenseinde geen schijnrecht, concludeert de rechtbank. Er bestaat geen recht 'op hulp van derden of van de overheid bij het realiseren van een stervenswens'. Het debat hierover moet volgens de rechter door de politiek worden gevoerd.

De bodemprocedure past in de grotere strijd die de CLW voert voor een levenseinde in eigen regie. In 2017 ontdekte de coöperatie een legaal zelfdodingspoeder, Middel X genoemd, dat een humane dood mogelijk zou maken. Door een convenant met de chemische industrie wordt het poeder niet meer aan particulieren verkocht. De stof wordt sindsdien ondergronds verhandeld en is vermoedelijk in bezit van duizenden Nederlanders. Later

bleek dat er twijfels waren over hoe pijnloos een dood door Middel X is.
CLW zegt het vonnis nader te bestuderen om te kijken of zij in hoger beroep wil.